Dreamy

חלומות

Everyone has dreams. Whether spooky or strange, fun or exciting, or just down right weird, dreams are a part of everyone's reality. The question though is: Do dreams really mean anything, or are they just a movie reel playing in our heads? Let's find out.

Sources

[1] Gemara Brochos 55a-55b

[2] Maharsha, ibid.

[3] Iyun Yaakov, ibid.

[4] Aruch Hashulchan: Orach Chaim 220-1

[5] Machatzis Hashekel Orach Chaim 220-1 on the Magen Avraham 1

מעיין כה. לומר בלבו שמיעשה בקשתו לפי שהתפלל בכוונה: **רמז נב.** שמין בקשתו ונעשית: **פוחלא.** לשון תפלה כמו ויחל משה (שמות לב): **מוזילין עונותיו.** שעל ידיהן מפשפשים למעלה במעשיו לומר בוטח זה בזכיותיו נלמד מה סס: **קיר נטוי.** מקום סכנה: **מוסר דין.** בוטח הוא בזכיותיו שחכמו יהיה נענע על ידו: ה"ג **הא דאמרין מעיין** (ג) **הא דלא מעיין: נוזלי גפניס.** וז"ל"ם בלעז"ן: **מוריגי נחמה.** כל דבר שנחמתה שמיעו חלק אלא דומה למורג תרון שמיעו חלק כמו החיך והלשון והכרס הפנימי ודיא הכוסות: **פפוחא.**

שמיעו יוסב אלא על ברכיו שמתוך כך נקדיו נפתחין יותר מדאי: הכי גרסינן **הא דאמריך ואלי הא דאמריך ואל תלי: למגדלי חזיריס ומגוי כרכיס.** שכהן מרובה אלא טורח ושמחים בחלקם לכך פניהם להוציס: **דימוסיא.** לשון שבועה כלומר בחמונה שתיהן לחכוות לי: **ואכריכה מבריכך.** והמברך ברכת המזון מברך לבעל הבית: **יוסף מם קודס לאחיו.** דכתיב ויאמת יוסף וכל אחיו (שמות ו): **לריכיס רחמיס.** לריכיס לבקש רחמים שיבאו לפי שהם בידו של הקב"ה ואין להם רשות לגבות אלא ברשותו: **רמז קרמאי בשם.** רמז משמע (ג) היס בלבך תן עיניך בדבר: **לך אמור לו בצלאל עשה משכן ארון וכלים.** שכן הס סדורים בפרשת כי תשא רמז קרמאי בשם וגו' אל תאל מועד ואת אהרון יעוד עמו ואמור אליו לעשות משכן ארון וכלים למגדלי חזירים ולמלוי ברבית אמר לה הימנותא לדידי תרוייהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא איכא מאושפיזאי לבי מדרשא דבי אזילנא בדיקנא נפשאי בכולהו. ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב כי הוא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום טוב דכתיב ותחלימני (ותחייני): אמר רבי יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב וקראתי אל הדגן והרביתי אותו ופרנס טוב דכתיב (ויאמר) ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגו' אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן בצלאל על שם חכמתו נקרא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה

לך אמור לבצלאל עשה משכן ארון וכלים. ומס תמר סיכה משכן שנוס הקדוס ברוך הוס לעשות משכן תחלה הכי נפקא תמונה כתיב תרון ותחלה כתיב את ארון העדות ואת הכפורת אשר על הארון: **לשמוע דנפקא לי מהא מועד ואת תאהרן לעדות:** שבע

כל המאריך בתפלתו ומעיין בה סוף בא לידי כאב לב שנאמר תוחלת ממושכה מחלה לב ואי"ר יצחק שלשה דברים מזכירים עוונותיו של אדם ואלו הן קיר נטוי ועיון תפלה ומוסר דין על חבירו לשמים הא לא קשיא הא דמעיין בה הא דלא מעיין בה והיכי עביד דמפיש ברחמי והמאריך על שלחנו דלמא אתי עניא ויהיב ליה דכתיב המזבח עץ שלש אמות גבוה וכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' פתח במזבח וסיים בשלחן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו כל זמן שבהמ"ק קיים מזבח מכפר על ישראל ועכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו והמאריך בבית הכסא מעליותא הוא והתניא עשרה דברים מביאין את האדם לידי תחתוניות האוכל על קנים ועלי גפנים ולולבי גפנים ומוריגי בהמה ושדרו של דג ודג מליח שאינו מבושל כל צרכו והשותה שמרי יין והמקנח בסיד ובחרסית והמקנח בצרור שקנח בו חבירו ויא אף התולה עצמו בבית הכסא יותר מדאי לא קשיא הא דמאריך ותלי הא דמאריך ולא תלי כי הא דאמרה ליה ההיא מטרוניתא לר' יהודה בר' אלעאי פניך דומים למגדלי חזירים ולמלוי ברבית אמר לה הימנותא לדידי תרוייהו אסירן אלא עשרים וארבעה בית הכסא איכא מאושפיזאי לבי מדרשא דבי אזילנא בדיקנא נפשאי בכולהו. ואמר רב יהודה שלשה דברים מקצרים ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו ס"ת לקרות ואינו קורא כוס של ברכה לברך ואינו מברך והמנהיג עצמו ברבנות ס"ת לקרות ואינו קורא דכתיב כי הוא חייך ואורך ימיך כוס של ברכה לברך ואינו מברך דכתיב ואברכה מברכיך והמנהיג עצמו ברבנות דא"ר חמא בר חנינא מפני מה מת יוסף קודם לאחיו מפני שהנהיג עצמו ברבנות: ואמר רב יהודה אמר רב שלשה צריכים רחמים מלך טוב שנה טובה וחלום טוב מלך טוב דכתיב פלגי מים לב מלך ביד ה' שנה טובה דכתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה חלום טוב דכתיב ותחלימני (ותחייני): אמר רבי יוחנן שלשה דברים מכריז עליהם הקב"ה בעצמו ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב רעב דכתיב כי קרא ה' לרעב וגו' שובע דכתיב וקראתי אל הדגן והרביתי אותו ופרנס טוב דכתיב (ויאמר) ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל וגו' אמר רבי יצחק אין מעמידין פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור שנא' ראו קרא ה' בשם בצלאל אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה הגון עליך בצלאל אמר לו רבונו של עולם אם לפניך הגון לפני לא כל שכן אמר לו אף על פי כן לך אמור להם הלך ואמר להם לישראל הגון עליכם בצלאל אמרו לו אם לפני הקדוש ברוך הוא ולפניך הוא הגון לפנינו לא כל שכן א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן בצלאל על שם חכמתו נקרא בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה

לך אמור לו לבצלאל עשה לי משכן ארון וכלים הלך משה והפך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן אמר לו משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכנים לתוכו כלים ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן כלים שאני עושה להיכן אכניסם שמא כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים אמר לו שמא בצל אל היית וידעת אמר רב יהודה אמר רב יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ כתיב הכא וימלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וכתיב התם ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתיב בדעתו תהומות נבקעו אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנא' יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה שמע רב תחליפא בר מערבא ואמרה קמיה דרבי אבהו אמר ליה אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה דכתיב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה: **אמר רב חסדא כל חלום ולא טוות ואמר רב חסדא חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא ואמר רב חסדא לא חלמא טבא מקיים כוליה ולא חלמא בישא מקיים כוליה** ואמר רב חסדא חלמא בישא עדיף מחלמא טבא וא"ר חסדא חלמא בישא עציבותיה מסתייה חלמא טבא חדויה מסתייה אמר רב יוסף חלמא טבא אפילו לדידי בדיחותיה מפכחא ליה ואמר רב חסדא חלמא בישא קשה מנגדא שנאמר והאלהים עשה שיראו מלפניו ואמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זה חלום רע הנביא אשר אתו חלום יספר חלום ואשר דברי אתו ידבר דברי אמת מה לתבן את הבר נאם ה' וכי מה ענין בר ותבן אצל חלום אלא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים אמר ר' ברכיה חלום אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים מנא לן מיוסף דכתיב והנה השמש והירח וגו' וההיא

שלשה דברים [ימיו ושנותיו של אדם מי שנותנין לו] כוס לברך [ואינו מברך ימי] שנותנין לו ספר [תורה לקרות ואין] קורא והמנהיג עצמו [ברבנות], אפילו בצניעה אבל בפרהסיה [כר]בן גמליאל שהיה נוהג נשיאותו ברו[בים] שפיר דמי. **אמר רב** שלשה צריכין רחמים, פרנס טוב שנה טוב חלום טוב כו'. אמר ר' יוחנן שלשה הקב"ה מכריז עליהן שובע [רעב ופ]רנס כו'. אין מעמידין פרנס על [הצבור] אלא אם נמלכין בציבור, שנאמר ויאמר יי אל משה ראה קראתי בשם בצלאל וגו'. אין הקב"ה נותן חכמה אלא לחכמים שנאמר יהיב חכמתא לחכימין, וכתיב ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. כל חלם ולא טוות. פירוש כל חלום שחולם אדם שלן בתענית [שלא יתקיים. וכן כל חלום דלא אישפר ... ממלקות.

מוסרות הש"ס

ג) [ערי"ס נח:], ב) [ר"ס נח:], ג) מגיהה כו. מגהר' לז. שי"ק, ד) [נמצא פה, ע"ש], ה) נדרים מט: ע"ש, ו) סוטה יג: ע"ש, ז) מרמיס מכר ל' כתיב, ח) והמייני, ט) ויתבר, י) [בפ' ויקהל] פקוק ל"ח כתיב הכא ומחלה לזאת בלא ו"י אלן דע בפ' כי תשא ל"ש פקוק נ' כתיב ומחלה לזאת רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וכן יתכן להיות כתוב הכא ומחלה לזאת וגו' וזהו קרי מוקדם], י) [פ' כי תשא כל חלום יש בו סוס ממשות אלא מה שהוא רוקח כשהוא סח אין בו ממשות ערוך בערך טוותא], ל) נדרים ח.,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג הא דמעיין בה הא דלא מעיין בה סס"ד: (ב) ד"ה לאה וכו' לאה מממע וכ"ם ס"ת הכן את לבבך: (ג) ד"ה עיכוסיס מקריס (ליו) מ"ש וכ"ב ס"א די לו: (ד) ד"ה בדיחותיה וכו' ליס טיבותיה מבטלתו. כ"כ ס"א דלא מתקיים עליו כלל:

לעזי רש"י

וידילי"ש. קנקנות.

מוסף רש"י

ומעיין בה. מלמד שמעשה בקשתו על ידי התלכתו (ע"ל לב:). **סוף בא לידי כאב לב.** סוף שאינו נעשית ומתלאת מתוכתה ממנו והיו לאה לב, כשהוא מלפה תודלה. לשון מילוי ומתיקה (שם). **קיר נטוי.** המוכן ליפול על בני אדם (תהלים סב ד) ועוכר ממתיי, מזכיר עוונותיו שמוטר לנוס לפוי זה ליעשות לו נס, וממון כך הוא נבדק (ר"ה טז:). **ועיון תפלה.** שומע על תפלתו שתהא נאמרת ומתקנת לכוין לבו (שם). **ומוסר דין על חבירו לשמים.** כמו (בראשית מז) יפקוד ה' ביני וביניך, לומריס כלום לפוי שיעשה מכרו על ידו (ר"ה שם). **שלחנו של אדם מכפר עליו.** בהכנסת סורמין (תגיגה כז:). **ומוסן** פרוסה לאורחים (מנוחות צז: ובשס"ק לענין). **תחתוניות.** פיג"ם (שבת פא:). **ולולבי גפנים.** סותן פיפונין הנגלין נגפן ויקורין ווילי"ם (שם). **שקנה בו חבירו.** לסקל ומחמרת נמי קאי (שם). **מטרוניתא.** שרים נכריס (ב"מ פד:). **שמא בצל אל היית וידעת.** כי נוחלי כך ליס לי הקב"ה, וכן עשה המשכן מתלה ומחר כך עשה כלים (שמות לח כב).

רבינו חננאל

המאריך בתפילתו ומעיין בה בא לידי כאב לב, שנאמר תוחלת ממושכה מחלה לב. ומפרקינן התם במאריך ומעיין [ואמא דאמ]רינן המאריך [דמפיש] ברחמי. **המאריך על שלחנו.** בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר, עכשיו שלחן מכפר שמאכיל עניים. **פירוש המאריך בבית הכסא,** לא דתלי נפשיה טובא, דמי דתלי נפשיה טובא בבית הכסא בא לידי תחתוניות, אלא דבדיק נפשיה [בכל] שעתא ושעתא. **פירוש הימנותא...** [הנאמן יו...]

תורה אור השלם

1. תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה מַחֲלֵה לֵב וְעֵץ חַיִּים תַּאֲוָה בָּאָה:
משלי יג יב
2. הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת גָּבֹהַּ וְאַרְכּוֹ שְׁתַּיִם אַמּוֹת וּמִקְצֹעֹתָיו לוֹ וְאָרְכּוֹ וְקִירֹתָיו עֵץ וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי יְיָ:
יחזקאל מא כב
3. לְאַהֲבָה אֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹעַ בְּקֹלוֹ וּלְדָבְקָה בּוֹ כִּי הוּא חַיֶּיךָ וְאָרֶךְ יָמֶיךָ לָשֶׁבֶת עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְיָ לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לָתֵת לָהֶם:
דברים ל כ
4. וַאֲבָרְכָה מְבָרְכֶיךָ וּמְקַלֶּלְךָ אָאֹר וְנִבְרְכוּ בְךָ כֹּל מִשְׁפְּחֹת הָאֲדָמָה:
בראשית יב ג
5. פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ בְּיַד יְיָ עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפֹּץ יַטֶּנּוּ:
משלי כא א
6. אֶרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה:
דברים יא יב
7. אֲדֹנָי עֲלֵיהֶם יִחְיוּ וּלְכָל בָּהֶן חַיֵּי רוּחִי וְתַחֲלִימֵנִי וְהַחֲיֵנִי: ישעיהו לח טז
8. וְאֶלִישָׁע דִּבֶּר אֶל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וֵלְכִי אַתְּ וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי קָרָא יְיָ לָרָעָב וְגַם בָּא אֶל הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים:
מלכים ב ח א
9. וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכֹּל טֻמְאֹתֵיכֶם וְקָרָאתִי אֶל הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:
יחזקאל לו כט
10. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: רְאֵה קָרָאתִי בְשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה:
שמות לא א-ב
11. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְיָ בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה:
שמות לה ל
12. וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה:
שמות לה לא
13. יְיָ בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה:
משלי ג יט
14. בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ וּשְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טָל:
משלי ג כ
15. וְהוּא מְהֻשְׁנָא עִדְנַיָּא וְחֶמְנָיָא מְהַעְדֵּה מַלְכִין וּמְהָקֵים מַלְכִין יָהֵב חָכְמְתָא לְחַכִּימִין וּמַנְדְּעָא לְיָדְעֵי בִינָה: דניאל ב כא
16. וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי אִתּוֹ אֶת אָהֳלִיאָב בֶּן אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל אֲשֶׁר צִוִּיתֶךָ: שמות לא ו
17. יָדַעְתִּי כִּי כָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים הוּא יִהְיֶה לְעוֹלָם עָלָיו אֵין לְהוֹסִיף וּמִמֶּנּוּ אֵין לִגְרֹעַ וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּרְאוּ מִלְּפָנָיו:
קהלת ג יד
18. הַנָּבִיא אֲשֶׁר אִתּוֹ חֲלוֹם יְסַפֵּר חֲלוֹם וַאֲשֶׁר דְּבָרַי אִתּוֹ יְדַבֵּר דְּבָרִי אֱמֶת מָה לַתֶּבֶן אֶת הַבֶּר נְאֻם יְיָ:
ירמיהו כג כח
19. וַיַּחֲלֹם עוֹד חֲלוֹם אַחֵר וַיְסַפֵּר אֹתוֹ לְאַחָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה חָלַמְתִּי חֲלוֹם עוֹד וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאַחַד עָשָׂר כּוֹכָבִים מִשְׁתַּחֲוִים לִי:
בראשית לז ט

יז א טוס"ע פור"ח סימן לח סעיף ה:
יח ב טוס"ע פור"ח סי' רל סעיף ג:

והניח שעפת. דתנס למיה לא הוה: **יצפה.** סיתקייס: **מיוסף.** שלא נתקיימו הסתמיות הללו עד עשריס ושתים שנה כשירד יעקב למצרים שכבר היס הרעב שתי שניס בכמיב כי זה שנתיס הרעב (בראשית מה): **נאמר כאן רע ונאמר להלן רע.** כדי שילמד טוב מרעין ו' חלוס רע. כדי שילמד רע מרעין ו' חלוס טוב: **ומכיפר** ו' עלנמו: **נאמר כאן רעה ונאמר להלן רעה.** כדי שנסמו שילמד טוב מרעין ו' חלוס טוב: **ודוד לא רלה חלוס טוב והא כתיב וכו'** לא גרסינן דכתי. שלא נתקיימו הללו עד עשריס ושתים שנה כשירד יעקב למלרים שכבר היס הרעב שתי שניס בכמיב כי זה שנתיס הרעב (בראשית מה): **נאמר כאן רעה ונאמר להלן רעה.** כדי שילמד טוב מרעין ו' חלוס טוב: **ומכיפר** ו' עלנמו: **נאמר כאן רעה ונאמר להלן רעה.** כדי

Gemara Brachos 55a-55b [1]

A: Rav Chisdah says: All dreams are good except for one that would cause someone to fast (due to how scared the person is from the dream). Rav Chisdah also says a dream that hasn't been interpreted is like a letter that hasn't been read. Rav Chisdah also says neither a good or bad dream has the entire thing fulfilled (i.e. some of the dream is nonsense and will never come to fruition).

B:Rav Huna the son of Ami said in the name of Rav Ped'as, who said in the name of Rav Yochanan, if someone has a dream and he's depressed from it, he should go interpret it in front of three people. The Gemara asks how could you say to interpret the dream in front of three people when you're depressed from it, when Rav Chisdah says a dream that hasn't been interpreted is like a letter that hasn't been written (and its better to just leave it alone). Rather it means to say you should cleanse it in front of three people. Bring three people and tell them I saw a good dream. They then say back to him it is good, it will be good, and the Almighty will make it good. They should do this seven times. Then they say it's been decreed upon you in heaven that it will be good, and it is good. Then they say 3 sets of Torah passages that mention 3 changes, 3 redemptions, and 3 passages of peace.

C: Whenever Shmuel would see a bad dream he would say "he speaks of empty dreams." Whenever he would see a good dream, he would say rhetorically do you actually think that he speaks of empty dreams, but the passage says "with a dream I shall speak to him (regarding G-D's speaking to Aharon HaKohen). Rava asked these two passages as a contradiction to each other and answered that one is a dream administered through an angel, while one is a dream administered through a demon. Rav Bizna the son of Rav Zavda said over in the name of Rabbi Akiva, who said over in the name of Rav Panda, who said over in the name of Rav Nahcum, who said over in the name of Rav Birim, in the name of an elder whose name was Rav Ben'ah, that there were 24 dream interpreters in Jerusalem. One time he had a dream and went to every single one, each one giving a different interpretation. Every single one came to fruition as a fulfillment of the passage all dreams go after the mouth (interpretation). The Gemara asks is the statement all dreams go after the mouth really a passage in the Torah? The Gemara answers yes, like the statement of Rav Elazar. Rav Elazar says how do we know that all statements go after the mouth, as it says in the passage when Pharaohs wine bearer retells the dream that Yosef interpreted about him to Pharaoh. He says "and it was the way he interpreted the dream, so it came to be." Rava says though, this applies only when the interpretation is fitting to the dream. As it says in that same verse "each one like his dream he interpreted."

D: Rav Yochanon says: if someone wakes up and a passage from the Torah comes out from his mouth, it is a small prophecy. Rav Yochanon also says three types of dreams come true: 1) a dream early in the morning (last third of the night) 2) a dream that someones friend dreamt about him 3) a dream that is interpreted in the persons own dream. Some say also a dream that is doubled, like the passage says "beacuse the dream came twice…." Rav Shmuel the son of Nachmani says in the name of Rav Yonason, they don't show a person a dream unless it's something he's been thinking about. As the passage says "You the king, the thoughts you had on your bed have come out (in your dream). Some say the proof is from the passage that says "the thoughts of your heart you will know. Rava says I'll prove this point to you. They never show a person a golden palm tree or an elephant thats standing on a needle point.

Maharsha, ibid. [2]

שכל החלומות כו'. כבר האריך בעל העקידה בקושיות בדבר זה וז"ל כי איך תתחלף הוראות חלום כפי חילוף הפותר אותו כרצונו כו' לא טוב ולא רע כעובדא דבר הדיא כו' ופלא גדול מזה כו' כ"ד פותרי חלומות כו' והאריך בקושיותיו ובתירוצו ליישב כל זה ע"ש אבל אין כל הסוגיא מתיישבת לדבריו ואין להאריך כי הוא מובן מעצמו אבל הנראה דהדברים כפשטן וכמשמען כי יש לפעמים לחלום אופנים הרבה לרעה ולטובה מעין החלום כדאמר רבא והוא דמפשר ליה מעין חלמא ובזולת הפתרון אפשר שהוא לא טוב ולא רע כמ"ש רב חסדא חלמא דלא מפשר כו' ופירש"י דלא מיקרי לא טוב ולא רע שכל החלומות הולכין אחר הפתרון עכ"ל ויותר מזה שגם החלומות שפתרונם הקרוב לאמתי לטובה אפשר שישתנה לרעה ע"י הפתרון כדמוכח מההיא דהרואה באר בחלום ישכים כו' ע"ש ואין זה דבר זר לקבל כי כמו שמצינו שיש כח בנפש האדם לפעול בעינו לטוב כדכתי' טוב עין הוא יבורך וכן בהפך ברע עין כבלעם ובכמה מקומות וכיוצא בזה בדבורו הקל כדאמרי' (לעיל ז.) אל תהא ברכת הדיוט כו' ואל תהא קללת הדיוט קלה בעיניך (מגילה טו. כח. ב"ק צג.) וכן הוא הדבר הזה שניתן כח לפה להוליך את החלו' כפי פתרונו אם הוא מעין החלום וקרוב לזה כתב בע"י ולפי הסוגיא דשמעתין דג' מיני חלומות הן. הא' שהולך כולו אחר הפה ובלא פתרון אינו לא טוב ולא רע ומזה המין א"ר חסדא כל חלמא דלא מפשר וכו' כפירש"י והך דרבי בנאה בכ"ד פותרי חלומות וכל הני עובדי דבר הדיא וזה החלק מהחלומות שע"י שד שהוא שוא בזולת הפתרון והמין הב' שיש לו פתרון קרוב לאמתי ויתקיים בלי פתרון אמנם ישתנה ע"י פתרון אפילו מטוב לרע ומרע לטוב כההיא דהרואה באר בחלום כו' כמ"ש במקומו לקמן ומזה המין הם חלומות של ב' סריסי פרעה אשר חלומם האמתי היה על העתידות כמפורש פ' ג"ה (צב.) אפסוק ובגפן שלשה שריגים וגו' וזה החלום שע"י מערכת השמים והג' החלום אשר אין לו פתרון כ"א הא' האמתי ואינו משתנה כלל כחלום של יוסף הצדיק והוא ע"י מלאך דכתיב בחלום אדבר בו ומה שמתענין על קצת חלומות לפי שאפשר שהוא ע"י מלאך ולא ישתנה בפתרון אחר כ"א בתשובה ומע"ט ודו"ק:

All dreams etc: The book Ba'al Ha'akeidah has already asked many question at length regarding this topic. This is what he writes: How could the outcome of the dream change based on the interpretation of someone who interprets it the way he wants to… He's extremely lengthy with questions and answers to answer this whole topic. But nevertheless it still doesn't do justice to the entire topic. I think that the explanation is like the simple understanding, that sometimes a dream has many facets that could be for good or for bad based on the dream. This is like Rava said the interpretation has to be like the dream. Without the interpretation, it could mean nothing, not good or bad, like Rav Chisdah said a dream that is not interpreted is like an unread letter. Even more than this, a dream that makes more sense to be for the good, yet is interpreted for the bad also has it's effect, like the Gemara says if one sees a well in his dream he should quickly say a passage… This is not something so strange to understand, just like we see that through a persons outlook, good or bad, his blessings or curses will have their effect. So too dreams were given this power through their interpretation, as long as it's within the parameters of the dream. According to whats going on in this topic there are three types of dreams. 1) A dream that is completely based off its interpretation, and without an interpretation it means absolutely nothing. This is the type that Rav Chisdah said a dream without an interpretation is like a letter that hasn't been read. This is also like the story of the 24 dream interpreters in Jerusalem and Bar Hedya. This type of dream is brought about through a demon, and has no power whatsoever without an interpretation. 2) A dream that has its own interpretation which is close to the absolute truth and will come to fruition even without an interpretation. However, one can still change the outcome of the dream through an interpretation, even from bad to good or vice versa. This is the case the Gemara says if someone sees a well in his dream he should quickly recite… This was the dream of the wine bearer and baker of Pharaoh that Yosef interpreted. This type of dream comes through the different things going on in the heavens based on constellations and things of that nature. 3) A dream that has one real interpretation and cannot be changed based on its interpretation. This is like the dreams of Yosef himself, and these dreams come about through an angel. These type of dreams are the ones that one would fast for, since they cannot be changed without repentance and good deeds.

Iyun Yaakov, ibid. [3]

בענין החלומות שהולכין אחר הפה האריכו המפרשים ואף אני אענה חלקי אמרה נפשי דהיינו החלומות הולכין אחר הפה אם הנחלם שומע מהפותר ונכנסו דבריו באזניו דדבריו נשמעים ליה בודאי כוון אל פתרון החלום ונתאמתו דבריו בעיניו מן השמים. לפי שכוון אל האמת שיהיה כן לכך כ"ד פותרי חלומות וכולם נתקיימו לפי שנכנסו ונשמע דבריו להחולם וזה כוונת המקרא ואין פותר אותם לפרעה. פותרים היו אותו אלא שלא נכנסו דבריהם באזני פרעה. משא"כ יוסף דהיה ירא אלקים דכתיב את האלקים אני ירא וכל הירא את ה' דבריו נשמעין כדאיתא לעיל בפרק קמא דף ו' ובר הדיא ושאר פותרי חלומות אף שאינם יראי אלקים מכל מקום לפעמים מצד החכמה או מצד החן או מצד המזל נכנסו דבריהם באזני החולם וידעו לפתור החלומות ועפ"ז יתורצו כמה ספיקות שנפלו בזה וק"ל:

Regarding the topic of all dreams going after the interpretation, the commentaries are lengthy in their explanations. I will also give my answer to the topic. My soul tells me that this rule only applies if the dreamer listens and internalizes the interpretation of the dream. If the words are listened to and internalized by the dreamer himself, that is a sign that the interpretation is right, and the dream has been deemed correct in the eyes of the dreamer from heaven. Thats why all the 24 interpreters who explained the dream to Rav Ben'ah came true. He listened to them and internalized them, showing that all of them were meant by his dream. This is also the explanation to the passage in the Torah that none of the interpretations to Pharaoh were proper to him. They interpreted it, but it didn't sit well with Pharaoh. However, when Yosef who was G-D fearing interpreted it, it was listened to. This is the way with all G-D fearing people, their words are listened to. Even though Bar Hedya and the other interpreters weren't G-D fearing, sometimes their listened to because of their wisdom, their favor, or mazal (stars aligned in their favor). Through this a lot of different doubts are answered regarding this topic.

Aruch Hashulchan: Orach Chaim 220-1 [4]

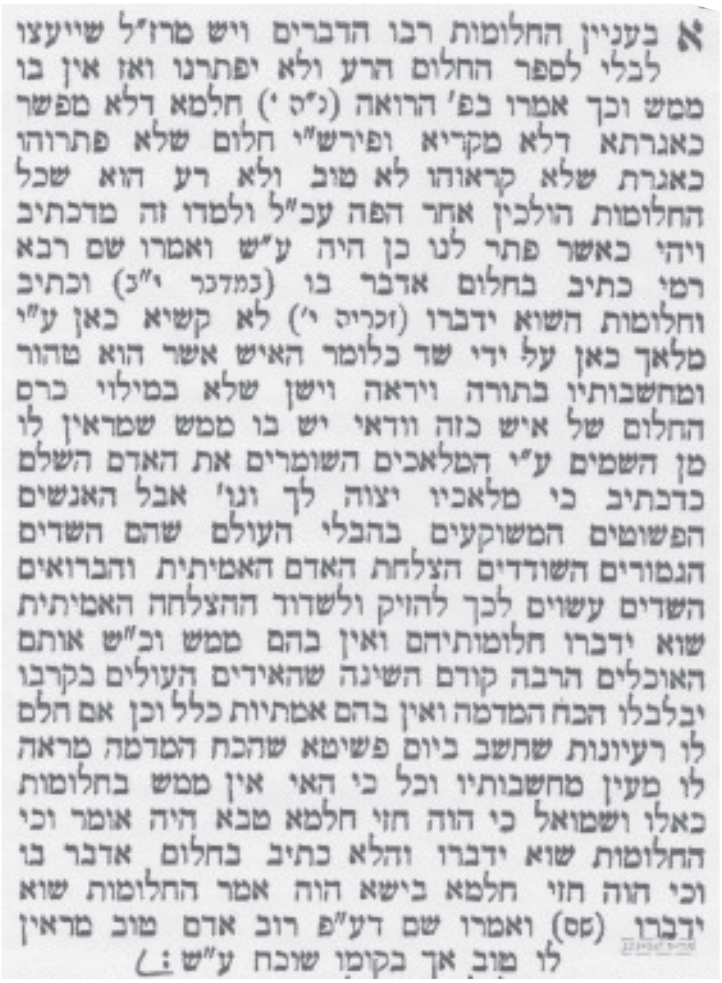

א בעניין החלומות רבו הדברים ויש מרז"ל שיועצו
לבלי לספר החלום הרע ולא יפתרנו ואז אין בו
ממש וכך אמרו בפ' הרואה (ברכות נ"ה י') חלמא דלא מפשר
כאגרתא דלא מקריא ופירש"י חלום שלא פתרוהו
כאגרת שלא קראוהו לא טוב ולא רע הוא שכל
החלומות הולכין אחר הפה עכ"ל ולמדו זה מדכתיב
ויהי כאשר פתר לנו כן היה ע"ש ואמרו שם רבא
רמי כתיב בחלום אדבר בו (במדבר י"ב) וכתיב
וחלומות השוא ידברו (זכריה י') לא קשיא כאן ע"י
מלאך כאן על ידי שד כלומר האיש אשר הוא טהור
ומחשבותיו בתורה ויראה וישן שלא במילוי כרס
החלום של איש כזה וודאי יש בו ממש שמראין לו
מן השמים ע"י המלאכים השומרים את האדם השלם
כדכתיב כי מלאכיו יצוה לך וגו' אבל האנשים
הפשוטים המשוקעים בהבלי העולם שהם השדים
הגמורים השודדים הצלחת האדם האמיתית והברואים
השדים עשוים לכך להזיק ולשדוד ההצלחה האמיתית
שוא ידברו חלומותיהם ואין בהם ממש וכ"ש אותם
האוכלים הרבה קודם השינה שהאידים העולים בקרבו
יבלבלו הבח המדמה ואין בהם אמתיות כלל וכן אם חלם
לו רעיונות שחשב ביום פשיטא שהבח המדמה מראה
לו מעין מחשבותיו וכל כי האי אין ממש בחלומות
כאלו ושמואל כי הוה חזי חלמא טבא היה אומר וכי
החלומות שוא ידברו והלא כתיב בחלום אדבר בו
וכי הוה חזי חלמא בישא הוה אמר החלומות שוא
ידברו (סס) ואמרו שם דע"פ רוב אדם טוב מראין
לו טוב אך בקומו שוכח ע"ש ז

Regarding dreams there's a lot to say. Some of the Rabbi's advised not to tell over a dream in a bad way or to interpret it, rendering it a dream of zero significance. So it says in the chapter Ha'roʾeh that a dream uninterpreted is like an unread letter. We learn this from the passage of the wine bearer explaining his dream to Pharaoh. Rava also asks the contradiction between the two passages, where one says G-D speaks to his prophet through a dream, whereas the other says I will speak dreams of nothingness. Rava answers it's not a contradiction, since one is speaking of a dream through an angel, whereas one is speaking of a dream through a demon. What that means to say is a person who is pure, his thoughts are about Torah and fear of G-D, and goes to sleep without a full stomach, his dreams for sure have credence and come from angels that protect a person. As the passage in Psalms says "for his angels he commands for you to guard you in all your ways." However, simple people who are sunk into the hot air of this world (who are the real demons that destroy the true success of a person), those dreams are nothing and come from demons who were created to disrupt and damage the true success of a person in this world. All the more so people who fill up their stomachs before they go to sleep, the acids that go up into the person mess up their imagination and make their dreams ones of nothingness. Also, someone who dreams of things that happened to him or what he thought about throughout the day, for sure his dreams come from his imagination and have no credence…

Machatzis Hashekel: Orach Chaim 220-1 on the Magen Avraham 1 [5]

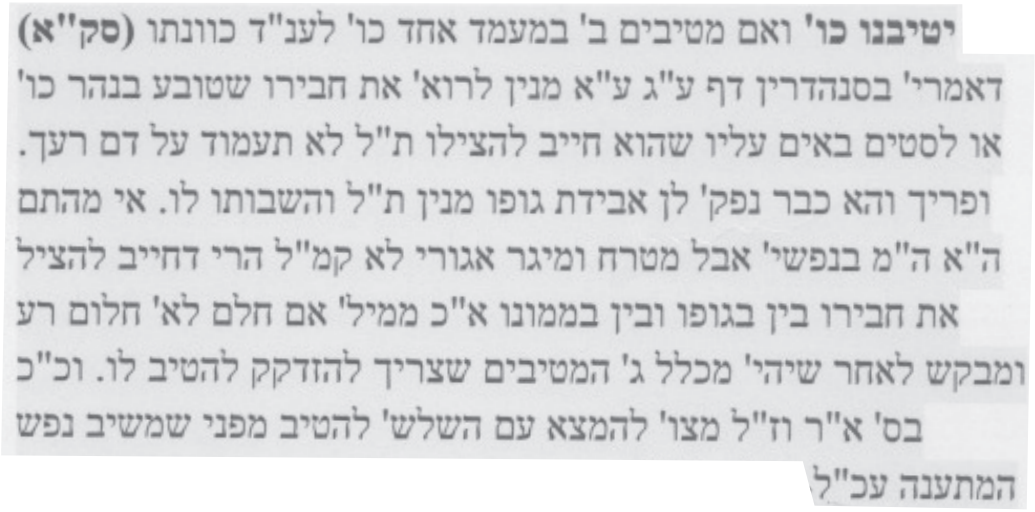
יטיבנו כו' ואם מטיבים ב' במעמד אחד כו' לענ"ד כוונתו (סק"א)
דאמרי' בסנהדרין דף ע"ג ע"א מנין לרוא' את חבירו שטובע בנהר כו'
או לסטים באים עליו שהוא חייב להצילו ת"ל לא תעמוד על דם רעך.
ופריך והא כבר נפק' לן אבידת גופו מנין ת"ל והשבותו לו. אי מהתם
ה"א ה"מ בנפשי' אבל מטרח ומיגר אגורי לא קמ"ל הרי דחייב להציל
את חבירו בין בגופו ובין בממונו א"כ ממיל' אם חלם לא' חלום רע
ומבקש לאחר שיהי' מכלל ג' המטיבים שצריך להזדקק להטיב לו. וכ"כ
בס' א"ר וז"ל מצו' להמצא עם השלש' להטיב מפני שמשיב נפש
המתענה עכ"ל

The Gemara in Sanhedrin 73a tells us how does one know if he sees his friend drowning in a river or if bandits ambush him he has an obligation to save him? The Gemara quotes the verse "you shall not stand on your friends blood" (meaning don't stand by when your friends blood is potentially going to be spilled). The Gemara then asks we already know this concept from a different passage that says how do we know when ones body is "lost" that one must return him to himself (i.e. save him). Says the passage "and return it to him (which can also be read as return him to himself). The Gemara answers if we only use the latter verse, I would think one must only put in normal efforts to save another life. How do I know he must put in strenuous labor, and even pay for it if need be. For that we need the second passage of don't stand by to teach us you must save him with your body and your money. If this is so, if a person has a bad dream and asks someone to be part of the 3 to help cleanse the dream, that person must do so. The Elya Rabah says the same thing. He writes "it is a commandment to be part of the 3 to cleanse his dream, because you are returning the soul of the one fasting back to himself."

CONCLUSION

DISCLAIMER:
The views and opinions presented in this sourcesheet should not be taken as *halachah l'maaseh*.
Before applying these halachos to real-life situations, one must consult with a competent halachic authority.